

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA IŠPLĖSTINIO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2019-03-06 Nr. TP-3

Vilnius

Posėdis įvyko 2019 m. kovo 5 d. 13 val. Lietuvos Respublikos kultūros ministerijoje.

Posėdžio pirmininkai – Etninės kultūros globos tarybos (toliau – EKGT) pirmininkė Dalia Urbanavičienė ir kultūros ministras Mindaugas Kvietkauskas.

Posėdžio sekretorė – Audronė Daraškevičienė.

Dalyvavo: EKGT pirmininkė Dalia Urbanavičienė ir EKGT nariai: Nijolė Balčiūnienė, Virginijus Jocys, Petras Kalnius, Kristina Kuprytė, Zita Mackevičienė, Rasa Paukštytė-Šaknienė, Lina Petrošienė, Jonas Rudzinskas, Dalia Senvaitytė, Loreta Sungailienė, Jonas Vaiškūnas, Daiva Vyčiniene, Rūta Žarskienė; Kultūros ministerijos atstovai – ministras Mindaugas Kvietkauskas, viceministrė Gintautė Žemaitytė, ministro patarėja Gabija Čepulionytė, Kultūrinės atminties ir paveldo politikos skyriaus vyriausioji specialistė Irena Kezienė; Lietuvos kultūros tarybos (toliau – LKT) atstovai: LKT pirmininkė Daina Urbanavičienė, vyresnioji patarėja Kristina Mažeikaitė, administracijos direktorius Mindaugas Bundza, LKT narė ir Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Sakytinės tautosakos skyriaus vadovė Radvilė Racėnaitė; Lietuvos nacionalinio kultūros centro direktoriaus pavaduotoja Vida Šatkauskienė; Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos kultūros programų vadovė Milda Valančiauskienė.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl valstybinės Etninės kultūros plėtros programos 2019–2027 m. rengimo ir finansavimo.

2. Dėl etninės kultūros integravimo į bendrąją kultūros politiką:

2.1. Prašymas EKGT atstovus įtraukti į Kultūros pagrindų įstatymo, strategijos „Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys“, Nacionalinės kultūros programos rengimo grupes;

2.2. Etninės kultūros projektų konkursinio finansavimo per LKT problemos;

2.3. Nematerialaus kultūros paveldo archyvų statuso ir finansavimo problemos;

2.4. Siekis įtvirtinti etninės kultūros valstybinę globą savivaldybėse kaip valstybės deleguotą funkciją;

2.5. Etninės kultūros tarybos Kultūros ministerijoje sukūrimas.

3. Kiti klausimai (dėl etnokultūros specialistų Kultūros ministerijos sudėtyje).

1. SVARSTYTA. Dėl Valstybinės etninės kultūros plėtros programos 2019–2027 m. (toliau – Programa) rengimo ir finansavimo.

D. Urbanavičienė informavo, kad EKGT parengė Programos koncepcijos projektą, kuriam 2018 m. spalio 10 d. Seimo Kultūros komitetas savo posėdyje pritarė ir pasiūlė Vyriausybei sudaryti tarpinstitucinę darbo grupę Programos ir jos įgyvendinimo priemonių planui parengti. Vyriausybė tarpinstitucinės darbo grupės sudarymą delegavo Kultūros ministerijai. Todėl EKGT pirmininkė paklausė ministerijos atstovų, kokia bus tolimesnė darbo grupės veiklos eiga.

Viceministrė G. Žemaitytė patvirtino, kad procesas vyksta – Vyriausybės pavedimu Programai rengti yra sudarytas darbo grupės narių sąrašas, tačiau šiuo metu nuo Programos rengimo yra susilaikoma, nes Vyriausybė planuoja keisti Strateginio planavimo metodiką, kuria remiantis būtų rengiama Programa ir kiti strateginio planavimo dokumentai – reikia palaukti Vyriausybės nutarimo dėl šių pakeitimų.

NUTARTA. Sulaukti Vyriausybės nutarimo dėl Strateginio planavimo metodikos pakeitimų ir tuomet jais remiantis pradėti rengti Programą ir jos įgyvendinimo priemonių planą.

2. SVARSTYTA. Etninės kultūros integravimas į bendrąją kultūros politiką.

2.1. SVARSTYTA. Prašymas EKGt atstovus įtraukti į Kultūros pagrindų įstatymo, strategijos „Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys“, Nacionalinės kultūros programos rengimo grupes.

D. Urbanavičienė išsakė EKGt pageidavimą dalyvauti rengiant strategiją „Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys“ ir kitus kultūros politikos dokumentus.

Ministras M. Kvietkauskas pakvietė EKGt narius dalyvauti 2019 m. kovo 7 d. Kultūros ministerijoje rengiamoje diskusijoje „Nematerialaus kultūros paveldo ir etninės kultūros problematika ir galimi sprendimai“, kurioje su etninės kultūros srities atstovais bus analizuojamas ministerijos parengtas projektas „Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys“. Ministras atkreipė dėmesį, kad kol kas nebuvo rimtai imtasi Kultūros pagrindų įstatymo rengimo. Šiuo metu nutarta šiai problemai spręsti sukurti darbo grupę iš Kultūros ministerijos darbuotojų, nes didesnės grupės darbas, jo teigimu, nebūna produktyvus. Vieša diskusija bus organizuojama vėliau, kai bus parengtas pirminis variantas.

D. Urbanavičienė pasiteiravo, kas iš Kultūros ministerijos specialistų šioje grupėje atstovaus etninei kultūrai. Ji pastebėjo, kad etninės kultūros specialisto Kultūros ministerijoje nėra ir tai yra dar viena svarbi problema.

Ministras M. Kvietkauskas pripažino, kad ministerijoje trūksta etninės kultūros ir paveldo specialistų.

Viceministrė G. Žemaitytė pastebėjo, kad netrukus bus skelbiamas konkursas Kultūros ministerijos specialisto, atsakingo už etninę kultūrą, pareigoms užimti. Ji atkreipė dėmesį, kad tokį specialistą rasti nėra lengva, todėl paragino EKGt pagalbėti ieškant tinkamų kandidatūrų.

NUTARTA:

1. EKGt atstovams dalyvauti Kultūros ministerijos rengiamoje diskusijoje 2019-03-07.
2. Teikti pastabas ir dalyvauti diskusijose dėl Kultūros pagrindų įstatymo projekto, kai jis bus parengtas.

2.2. SVARSTYTA. Etninės kultūros projektų konkursinio finansavimo per Lietuvos kultūros tarybą problemos.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį į vis mažėjantį etninės kultūros projektų finansavimą per LKT. Ji priminė EKGt siūlymus dėl dviejų naujų programų („Etninė kultūra ir tautodailė“ ir „Tęstiniai etninės kultūros renginiai“) sukūrimo. Tačiau vietoj jų buvo patvirtinta tik programa „Etninė kultūra ir kultūros paveldas“, kurios paprogramei „Etninė kultūra ir nematerialus kultūros paveldas“ teko gerokai mažesnė kvota, negu buvo prašoma (net ketvirtadaliu mažesnė, negu 2018 m. etninės kultūros sričiai skirta suma). D. Urbanavičienės teigimu, EKGt pasiekia daug regionų žmonių skundų dėl etninės kultūros finansavimo per LKT regionines tarybas naujojo modelio. Ji išsakė pastabas dėl kvotų atskiriems regionams nustatymo tvarkos ir regionams paskirstytų lėšų disproporcijų.

LKT atstovė K. Mažeikaitė teigė, kad priešingai – etninės kultūros projektams visose apskrityse skirta didžiausia dalis lėšų.

Viceministrė G. Žemaitytė atkreipė dėmesį, kad rengiant naują projektų finansavimo modelį dirbo didelė rimtų specialistų komanda, jie vadovavosi užsienio šalių patirtimi. Kol kas modelis tik pradedamas taikyti. Reikėtų leisti jam įsibėgėti, kad būtų galima įvertinti tikruosius rezultatus.

Ministras M. Kvietkauskas teigė, kad reikėtų pasidžiaugti, jog regionai turi savo atskirus pinigus.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad per programą „Kūrybinės bendruomenių iniciatyvos“ dažniausiai parama skiriama tautinių mažumų ar neįgaliųjų veiklos projektams, kai tuo tarpu kitokio tipo kultūrinės bendruomenės (pavyzdžiui, šokių klubai, folkloro ansambliai) finansavimo per šią programą negauna. Ji pabrėžė, kad nereikia painioti etninės kultūros su mėgėjų menu – tuo klausimu EKGt buvo pateikusi LKT abiejų sąvokų išaiškinimo skirtumus. D. Urbanavičienė priminė, kad etninės kultūros laukas yra labai platus ir pagal jo plotį pinigų jam skiriama tikrai per mažai. Jos manymu, LKT skiriamas finansavimas turėtų būti grindžiamas pagal aiškiai įvardytas sritis su joms skiriama konkrečia kvota – panašiai kaip kitose Baltijos šalyse. Kaip pavyzdį ji nurodė Latvijos ir Estijos analogiškus fondus, kur etninės kultūros projektai turi atskirą sritį, kuriai skiriama kur kas didesnė kvota, negu Lietuvoje.

G. Žemaitytė atkreipė dėmesį, kad vertinant etninės kultūros finansavimą per LKT reikia apžvelgti platesnį kontekstą. Apskritai atrinkta finansuoti tik 30 proc. paraiškų. Jos pastebėjimu, šiame kontekste etninės kultūros projektų finansavimas nėra sumažėjęs.

J. Rudzinskas išsakė nuomonę, kad dabartiniame LKT regioninių tarybų modelyje etninė kultūra apskritai nėra prioritetas. Jis pabrėžė, kad programuojant konkursinio finansavimo per LKT gaires turėtų būti vadovaujamasi bendraisiais kultūros politikos prioritetais, įstatyminėmis nuostatomis.

G. Žemaitytė pastebėjo, kad LKT regioninių tarybų sistema bus peržiūrima. Ji atkreipė dėmesį, kad kol kas egzistuoja ir tokia problema: projektų vertintojai – ekspertai yra visuomenininkai, jų darbas nėra tinkamai apmokamas. Rengiamasi daryti gilesnę šio modelio analizę.

L. Sungailienė pasiūlė analizuoti ir bendruomenių atsiliepimus.

V. Šatkauskienė akcentavo, kad etnokultūrininkų darbe itin svarbu užtikrinti tęstinumą.

NUTARTA. Pratęsti EKGt derybas su LKT dėl etninės kultūros konkursinio finansavimo tobulinimo.

2.3. SVARSTYTA. Nematerialaus kultūros paveldo archyvų statuso ir finansavimo problemos. Šio klausimo išsamiau apsvarstyti nespėta.

2.4. SVARSTYTA. Siekis įtvirtinti etninės kultūros valstybinę globą savivaldybėse kaip valstybės deleguotą funkciją.

D. Urbanavičienė pristatė EKGt siūlymą atsižvelgiant į Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymą įtvirtinti etninės kultūros valstybinę globą savivaldybėse kaip valstybės deleguotą funkciją, o ne savarankišką savivaldybės funkciją, kaip dabar nustato Vietos savivaldos įstatymas.

Viceministrė G. Žemaitytė paklausė, ar toks siūlymas buvo aptartas su Savivaldybių asociacija.

Ministras M. Kvietkauskas pastebėjo, kad savivaldybės nori savivaldos, nors, kita vertus, dėl visiškos savivaldos atsiranda ir problemų, pavyzdžiui, netolygus regionų vystymasis. Jei būtų pakeistas savivaldybių funkcijos kultūros atžvilgiu pobūdis, būtų galima daryti labai didelius pokyčius.

Viceministrė G. Žemaitytė priminė, kad dabartinis modelis yra įtvirtintas Seimo, todėl nuo jo sprendimo priklauso, ar reikia keisti Vietos savivaldos įstatymą.

NUTARTA:

1. EKGt toliau bendradarbiauti su Seimu ir savivaldybėmis siekiant išsiaiškinti jų nuostatas dėl etninės kultūros valstybinės globos kaip valstybės deleguotos funkcijos savivaldybėms įtvirtinimo.

2. Jei būtų priimtas Seimo sprendimas dėl savivaldybių funkcijos užtikrinti kultūros valstybinę globą pakeitimo iš savarankiškos į valstybės deleguotą funkciją, į tai atitinkamai atsižvelgti kuriant naujus kultūros politikos strateginius dokumentus.

2.5. SVARSTYTA. Etninės kultūros tarybos Kultūros ministerijoje sukūrimas.

D. Urbanavičienė priminė pateiktą siūlymą reformuojant patariamąsias ekspertines komisijas ir tarybas prie ministerijos sukurti Etninės kultūros tarybą Kultūros ministerijoje.

Ministras M. Kvietkauskas pastebėjo, kad pirmiausia turėtų būti gerai išdiskutuotos tokios tarybos funkcijos.

NUTARTA. Išsamiau aptarti siūlomos Etninės kultūros tarybos ministerijoje funkcijas.

3. SVARSTYTA. Etnokultūros specialistai Kultūros ministerijos sudėtyje.

Šis klausimas buvo paminėtas svarstant 2.1. klausimą (žr. aukščiau).

NUTARTA. Ieškoti etninės kultūros srityje kompetentingų kandidatų, galinčių pretenduoti į etnokultūros specialisto pareigas Kultūros ministerijoje.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Posėdžio sekretorė

Audronė Daraškevičienė